

DIENST

Vrouwen in de verdrukking

Gereformeerd - Evangelisch - Charismatisch (II)

Toerusting in onderlinge pastorale zorg

Hoezo beperkt? Bijzonder geliefd!

56e jaargang nummer 2

**mei
2008**

In dit nummer

29
Redactioneel

Anne Jan Kruizinga

Steunpunt Gemeentebouw
Leidinggeven tussen
Gereformeerd - Evangelisch
& Charismatisch

Hayo Wijma

Ambtsdragers
Een kennismaking met
verstandelijk gehandicapte
broeders en zusters

Dirk-Albert Prins

30
Pastoraat
Ik zag een zonnebloem

Leonard Bassie

Diakenen
Een diaconale attestatie

Kornelis Harmannij

Ambtsdragers
Hoezo beperkt?
Bijzonder geliefd!

Steunpunt Gemeentebouw
Toerusting in onderlinge
pastorale zorg

Jeannette Buitenhuis

31
Diaconaat
Bijstand en Diaconale steun

Dirk-Albert Prins

Bijbel op bezoek...
Op de foto?

Hans Slotman

32
Diaconie
Vrouwen in verdrukking

Diaconaat
Thuishuis- een doorbrekend
woonconcept

Dirk-Albert Prins

33
Diaconaal Steunpunt
Wetenswaardigheden

Dirk-Albert Prins

DIENST

56e jaargang 2008

nummer 2

mei 2008

DIENST geeft concrete toerusting en ondersteuning, gericht op de dagelijkse praktijk in de gemeente, ten behoeve van bijzondere pastorale en/of diaconale taken in de gemeente. DIENST richt zich op ambtsdragers, predikanten, kerkelijk werkers en het gemeentepastoraat/diaconaat binnen de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

Redactie:

Gerdien Bredenhoff - redactieassistent
Peter van de Kamp, Zwolle
Anne Jan Kruizinga, Hardenberg, eindredacteur
Jacqueline van der Ziel-Visser, Zwolle
Henk Geertsema, Zwolle

Redactiesecretariaat:

Ebel Geertsema
Kameelvlinder 16
3822 AR Amersfoort
Telefoon: (033) 480 16 60
E-mail: ebel@geertsema.com

Administratie:

J.A. Kieft-Boersema
Catharinadaal 33, 6715 KA Ede
fax (084) 716 54 15
E-mail: administratie.dienst@kiefte.net

Nieuwe abonnees en adreswijzingen dienen **schriftelijk** aan de administratie doorgegeven te worden.

Betaling van abonnementsgeld te voldoen na ontvangst van acceptgiro of factuur.

Abonnementsprijs: € 7,20 per jaar.

Gironummer 4921087
t.n.v. Stichting Dienst, Ede

Artikelen uit Dienst zijn op cassette beschikbaar voor mensen die een leeshandicap hebben.
Info: Stichting De Luisterpost / Bralectah, Zwolle
(038 - 427 04 48). E-mail: lpb@gbouw.nl

ISSN 0167 - 2401

Artikelen in Dienst zijn digitaal
beschikbaar via de website:
www.blad-dienst.nl

Redactioneel

Anne Jan Kruizinga



Niet goed bij ons Hoofd?

Het raakt me iedere keer weer als ik in de bijbel lees over de gemeente als lichaam van Christus. Vooral de uitwerking daarvan. Bijvoorbeeld in de eerste brief van Paulus aan de Korintiërs: 'Een lichaam is een eenheid die uit vele delen bestaat; ondanks hun veelheid vormen al die delen samen één lichaam. Zo is het ook met het lichaam van Christus. (vers 12). Dat moet je eens goed op je in laten werken: 'een eenheid uit vele delen' en 'een veelheid die samen één zijn'. Wie wel eens een medische encyclopedie heeft doorgebladerd zal een aardige indruk van die 'veelheid' gekregen hebben. Ruim 200 verschillende botten; diverse organen, klieren; spieren, pezen, bloedvaten, zenuwen, enz.

Ik las ergens dat wij alleen al bij het praten zo'n honderd spieren en spiertjes gebruiken. Dan wordt dat ook nog ergens aangestuurd vanuit je hersenen. Als je het goed op je laat inwerken dan duizelt het je.

Toch samen één! Juist dat beeld wordt in de bijbel diverse keren gebruikt en uitgewerkt om Christus' gemeente te typeren.

Wanneer je een beetje actief bent in je gemeente en je houdt je ogen en oren open, dan kan het niet anders of je krijgt in toenemende mate zicht op die veelheid. Die veelheid aan gaven die Christus aan de gemeente geeft door ze aan de individuele leden van Zijn lichaam te verbinden. Gaven, als cadeaus voor ons. Zodat ze ons tot nut en heil mogen zijn (HC, v&a 55).

Wie de ontwikkelingen binnen de GKv een beetje volgt kan al gauw het idee krijgen dat er wat schort aan 'het lichaam van Christus'. Het lijkt wel of het steeds vaker gebeurt dat ledematen met een gelijksoortige functie elkaar opzoeken. En dat ze ook geen oog meer lijken te hebben voor ledematen met een andere functie binnen dat Lichaam. Zo'n groepje ledematen begint dan van zich af te slaan of om zich heen te schoppen. Al naar gelang

hun gelijksoortige functie. Om elkaar dan tot een hand en voet te zijn is niet zo gemakkelijk. We lijken daarin wel niet goed bij ons Hoofd.....

In deze uitgave van Dienst twee artikelen die met deze inleiding te maken hebben. In de eerste plaats het tweede artikel van Hayo Wijma over Gereformeerd– Evangelisch–Charismatisch. Het accent ligt deze keer op het leidinggeven door de kerkenraad in concrete situaties die met dit onderwerp te maken hebben.

Het tweede artikel gaat over verstandelijk beperkte broeders en zusters. Een groep binnen onze kerken die ook wel eens het gevoel hebben dat ze niet echt bij het Lichaam horen.

Wel eens gehoord van een 'diaconale attestatie'? Ook over dit onderwerp treft u een mooi artikel aan. En dan heb ik het nog niet eens gehad over een doorbrekend woonconcept, bijstand en diaconale steun en nog veel meer onderwerpen. De redactie van Dienst wenst u weer veel leesplezier.



Steunpunt Gemeenteopbouw



Leidinggeven tussen Gereformeerd - Evangelisch & Charismatisch

Hayo Wijma

In december 2007 publiceerde Dienst het artikel "Gereformeerd - Evangelisch - Charismatisch". Begrippen die gesprekken in gemeenten en kerkenraden kleuren: "Wij? Wij zijn 'Gereformeerd'?" Of: "Dit is wel erg evangelisch!". Zo kan een spanning ontstaan, waarvan het maar de vraag is of deze er hoeft te zijn. In december ging het over de inhoudelijke lading van deze begrippen. Nu gaat het over leidinggeven. Om je als ambtsdrager(s) verder te helpen in het leidinggeven in concrete situaties.

"Zien jullie jezelf als leiders van Christus' Gemeente?" Een vraag die we geregeld aan kerkenraden voorleggen. Ambtsdragers geven dan niet zelden antwoord vanuit een karikatuur. Die van 'De Grote Leider'!. Het antwoord is dan "Nee, ik ben geen leider!". Soms met de toevoeging "wij zijn geen leiders, maar dienaars"! Dan is de vraag op een mooie, geestelijke manier beantwoord. Leider of dienaar – alsof dit een tegenstelling is.

In Lucas 22 lezen we hoe de discipelen aan het bakkeleien slaan over de vraag wie van hen de belangrijkste was (vs. 24). In zijn antwoord introduceert de Here Jezus dan een concept, dat kennelijk tot dan toe ongehoord is:

"25 Jezus zei tegen hen: 'Vorsten oefenen heerschappij uit over de aan hen onderworpen volken, en wie macht heeft laat zich wel-doener noemen. 26 Laat dat bij jullie niet zo zijn! De belangrijkste van jullie moet de minste worden en de leider de dienaar. 27 Want wie is belangrijker, degene die aanligt om te eten of degene die bedient? Is het niet degene

die aanligt? Maar ik ben in jullie midden als iemand die dient. (Lucas 22: 25-27)"

De leider als dienaar; géén tegenstelling maar een heel nieuwe lading van het begrip 'leider'. Een leider dient. Als je aan deze uitspraak nog niet genoeg hebt, kijk dan goed naar hoe de Here Jezus ons hierin voor gaat. Op die stijl van de Here Jezus borduurt Paulus verder in Romeinen 12. Nadat hij – met een beroep op Gods barmhartigheid – ons gevraagd heeft om onszelf als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen, vraagt Paulus ons onze gaven in te zetten voor het ene lichaam dat we samen in Christus zijn. Hij noemt dan verschillende gaven en hoe die ingezet moeten worden. Waaronder deze:

"8 Wie leiding geeft, moet dat doen met volle inzet."

Leidinggeven? Niks karikatuur! Als je de gave hebt, schaam je er dan niet voor. Doe dat als dienaar en met volle inzet! Nelson Mandela deed in zijn inaugurele rede een briljante

uitspraak. Die óók geldt voor mensen die ge-roepen zijn om leiding te geven:

“We vragen onszelf: Wie ben ik om briljant te zijn, prachtig, talentvol, fantastisch? Maar wie ben je om dat niet te zijn? Je bent kind van God. Je onbelangrijk voordoen bewijst de wereld geen dienst”

Zo is de stijl van je leiderschap gegeven: dienen. Maar nog niet wat leidinggeven nu in de kern is.: “Leidinggeven betekent dingen uitleggen, mensen enthousiast maken, helpen, dingen mogelijk maken, voordoen en het denkwerk vooraf doen.” Leidinggeven gaat dus over denkwerk (vooraf) doen. Om zo dingen uit te leggen, te helpen, iets mogelijk te maken. Daar ligt de relatie tussen ‘leidinggeven’ en ‘gereformeerd - evangelisch - charismatisch’. Je denkwerk dat zich richt op “Wat zien we om ons heen? Hoe duiden we dat? Welke lijn zetten wij hierin uit? Wat is onze koers, onze zienswijze (= visie)? Hoe leggen we dat uit? Hoe maken we onze gemeente (weer?) enthousiast?”

Leidinggeven gaat dus over denkwerk (vooraf doen). Maar waar richt dit denkwerk zich op? Dat kan duidelijk worden door drie leiderschapsrollen te onderscheiden:

* De leider-ontwerper:

In deze rol zet je bakens uit, visie of koers. In de context van dit artikel: de bakens over wie we als gemeente zijn, onze zienswijze over ‘gereformeerd - evangelisch - charismatisch’.

* De leider-leraar:

In deze rol maak je (verborgen?) veronderstellingen duidelijk. “Wat is ‘gereformeerd’ voor jou? Wat is ‘het probleem’

van ‘evangelisch’?”. De leider-leraar gaat nog verder: hij helpt mensen hun visie op de werkelijkheid te herstructureren. Door “Herbronnen”: herijking van de tradities die het heden hebben bepaald. De oorspronkelijke, bevrijdende kracht van de traditie weer aan het licht laten komen en de belemmerende krachten ter zijde stellen.

* De leider-hoeder:

Deze helpt mensen aan wie leiding gegeven wordt te groeien in inzicht. Of in vermogen om deze tijd als kind van God het hoofd te kunnen bieden. Maar hij hoeft ook de basis waarop de gemeente berust. Zijn we nog ‘Kerk’? (= afgeleid van kuriakè: “Dat wat van Christus is”). Zijn we nog wel met de goede dingen bezig?

We vragen onszelf: 'Wie ben ik om briljant te zijn, prachtig, talentvol, fantastisch?' Maar wie ben je om dat niet te zijn?

Deze driedeling kan ons verder helpen in het leidinggeven. Vanuit de ontwerper-rol is je denkwerk gericht op richting, koers, visie.

Vanuit je leraar-rol help je mensen te onderkennen waarom zaken problematisch voor hen zijn. Help je hen dingen weer opnieuw te zien. Bijvoorbeeld in het licht van Gods woord. Zo schrijft Petrus zijn brieven aan mensen die nog maar net tot geloof gekomen zijn. In plaats van dat hun leven met Christus prachtig wordt, moeten ze lijden. Petrus ‘herstructureert hun visie op de werkelijkheid’:

”13 Laat uw geest daarom voortdurend paraat zijn, wees waakzaam en vestig al uw hoop op de genade die u ontvangen zult wanneer Jezus Christus zich openbaart.”

Maar Petrus is niet het enige voorbeeld van de leider-leraar. In wezen doen alle reformatoren dit. Ze verduidelijken vooronderstel-

lingen ten aanzien van geloof en kerk en herstructureren deze door een andere richting in te slaan. Om vervolgens mensen te helpen deze koers te volgen. Dat vraagt dus wat van je – als degene die leidinggeeft. Krijn de Jong, directeur van de stichting Tot Heil des Volks heeft daarover ooit gezegd: “Leidinggeven vraagt Godsvrucht, geleerdheid en moed”.

Wat je tot nu toe hebt gelezen, heeft een hoog gehalte aan ‘visie’. Visie op leidinggeven, de stijl waarin je dit doet en waar jullie je dan op richten. De vraag is dan natuurlijk, wat je hiermee kunt. Hoe pas je dit nu toe in de praktijk van het leidinggeven aan jullie gemeente?

Zindelijk denken

De toepassing ligt allereerst in ‘zindelijk denken’: zuiverheid van de inhoudelijke redenering en van je argumentatie. Zuiverheid in het luisteren en duiden van wat we bedoelen. Zuiverheid in beeld-, oordeel- en besluitvorming. Om vanuit die zuiverheid – in plaats vanuit je onderbuik – te reageren.

”Leidinggeven? Niks karikatuur! Als je de gave hebt, schaam je er dan niet voor.”

Het 1^e probleem zorgt ervoor dat je niet naar de ander luistert. Het 2^e dat – als je al geluisterd hebt – je niet weet wat je moet zeggen.

Situatie

In een gemeente vormen enkele gelovige, enthousiaste jongeren een praiseband. Eén van de commissies vraagt de kerkenraad of deze band de gemeentezang mag begeleiden. Niet permanent natuurlijk, maar in een feestelijke dienst waarin andere jongeren belijdenis doen. Eén van de medebroeders reageert met: Wij zijn hier wel een gereformeerde kerk, ja!.

Wat bedoelt hij nu precies? Interpreteert hij ‘gereformeerd’ vanuit de notie dat:

1. we alléén uit genade zalig worden en zo voor God rechtvaardig zijn?

2. we lid zijn van een kerkverband waarin regels en afspraken zijn vastgelegd waar we ons aan conformeren en ons dus aan te houden hebben?
3. het dynamische kenmerk van gereformeerd zijn ons behoedt voor formalisme, traditionalisme of laksheid om de concrete noden van de kerk in haar context tegemoet te treden?
4. we gewend zijn psalmen te zingen en eventueel gezangen (maar volgens afspraak niet meer dan één per dienst) onder begeleiding van het orgel.

Problemen

Er kunnen zich twee problemen voordoen, die beiden te maken hebben met onzindelijk denken:

1. Ontvankelijkheid voor de boodschap van deze broeder: “Nee hè, heb je hem weer!”
2. Ontbreken van een gemeenschappelijke zienswijze over “wat is gereformeerd?”

Toepassing van de inzichten over leidinggeven kan betekenen:

- dat je als leider-hoeder helpt deze broeder zich te uiten over wat hij nu precies bedoelt;
- dat je als leider-ontwerper investeert in een gezamenlijke zienswijze op ‘gereformeerd’ en ‘evangelisch’. Daar kan het eerste artikel je bij helpen;
- dat je die als leider-leraars bespreekt en iemands visie op “Wat is de kern van ‘gereformeerd’” zonodig herstructureert.

Terug naar de casus van de praiseband. Vanuit welke van de vier noties zou een broeder

in jouw kerkenraad deze uitspraak kunnen doen? Wat betekent dit voor zijn standpunt? Wat is de interpretatie van 'gereformeerd' die je kerkenraad als leidinggevend college er op na houdt? Hoe zou dan de reactie van de raad klinken?

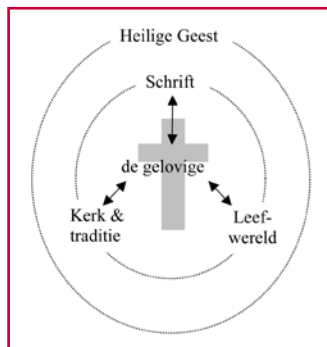
Overigens: de reactie kan ook zijn: "Het moet hier niet te evangelisch worden!". Wat bedoelt iemand dan met evangelisch? De vrijere vorm, voor ons minder gewoon? Te veel aandacht voor 'gevoel'? Zich afzetten tegen een evangelische gemeente bij jullie in de buurt? Dat Jezus Christus Verlosser is voor wie Hem aanneemt?

Zindelijk denken: niveaus

Zindelijk denken gaat dus over zuiverheid, zorgvuldigheid en fijngevoeligheid in luisteren en formuleren. Kortom: beeld-, oordeel- en besluitvorming. Niet om tot nietszeggende uitspraken te komen – zachte heelmeeesters Integendeel: wel om als leidinggevend heel precies formulerend de kern te raken en in liefde helder woorden van waarheid te spreken.

Rond de casus zijn vier noties van 'gereformeerd' beschreven. Als je die bekijkt, zie je dat ze van verschillende orde zijn. "Leven uit Genade" is van een andere orde dan "We zijn gewend psalmen en gezangen te zingen met een orgel". Hoe ga je daar als leidinggevenden nu om, naast alles wat daarover al gezegd is? Om je daarbij te helpen, een hulpmiddel. Het hermeneutisch model, zoals dit is ontwikkeld door prof. Dr. M. te Velde. Eerst even wat terminologie. 'Hermeneutiek' is kortweg gezegd de theorie van de exegese. Hoe verklaar je, hoe duid je, hoe vertolk je wat je leest, ziet of wat er zich voordoet. Hermeneutiek kan ons helpen in de vormgeving van ons zindelijk denken. Het helpt ons verschillende

niveaus te onderscheiden om zo heel zuiver, verschillende waarde te hechten aan argumenten. Schematisch weergegeven ziet Te Velde's Hermeneutisch Model er als volgt uit:



Centraal staat het Kruis. Het symboliseert Christus' verzoenend werk. Daardoor zijn wij, gelovigen, rechtvaardig voor God. Uit genade. Deze gelovige ontmoet een veelheid aan impulsen. Te Velde benoemt drie domeinen om deze te ordenen: "de Heilige Schrift", "Leefwereld" en "Kerk en/of traditie". Maar Te Velde duidt nog meer: de Heilige Geest omspannt dit model. Praktisch gezien betekent dit dat Hij ons wil leiden in ons biddend doordenken van inzichten op deze domeinen. Als wij ons hart en onze geest daarvoor open willen stellen tenminste. Deze toevoeging is relevant: wij, mensen, kunnen de Geest bedroeven, ons tegen Hem verzetten en Hem zelfs uitdoven!

Dit model kan ons helpen in groei in zindelijk denken. Toegepast op de 'praiseband-casus': de aanleiding voor de vraag, kan zijn ontstaan binnen het domein leefwereld. Gemeenteleden – vaak jonge – komen op bijeenkomsten waar Gods naam geloofd wordt zonder orgel maar met een band. Ze zien dat, maken dat mee, beginnen zelf een band om in hun taal en stijl God eer te

bewijzen. Een andere traditie dan die van onze kerkelijke traditie weliswaar – maar het gaat om de Glorie van Gods Naam. Kan zo'n band ook niet in onze eredienst?

Binnen de casus beschreef ik vier noties, van waaruit 'gereformeerd' geïnterpreteerd kan worden:

1. We zijn alléén in Jezus Christus uit genade zalig en zo voor God rechtvaardig. Deze notie is ontleend aan het domein van "Heilige Schrift".
2. We zijn lid van een kerkverband waarin regels en afspraken zijn vastgelegd waar we ons aan conformeren en ons dus aan te houden hebben. Deze notie ligt in het domein "Kerk en/of traditie".
3. Het dynamische kenmerk van gereformeerd zijn behoedt ons voor formalisme, traditionalisme of laksheid om de concrete noden van de kerk in haar context tegemoet te treden. Deze notie past binnen het domein "Kerk en/of traditie", dan in de zin van hoe we omgaan met onze traditie.
4. We zijn gewend psalmen te zingen en eventueel gezangen (maar volgens afspraak niet meer dan één per dienst) onder begeleiding van het orgel. Deze notie ligt in het domein 'Kerk en/of traditie' maar gaat dan over 'wat we gewend zijn' of 'Waarbij we ons thuis voelen'.

Bijeenkomsten waar Gods naam geloofd wordt zonder orgel maar met een band

Proactieve mensen laten zich leiden door waarden. Reactieve mensen door hun gevoelens

tie van 'gereformeerd'. Zelden de 1^e of de 3^e notie. Als kerkenraad zou je na een inhoudelijk gesprek op basis van de 1^e notie kunnen besluiten, dat het verzoek van de commissie gehonoreerd kan worden.

Hierbij moet opgemerkt worden dat het model in deze casus uitwerkt wordt vanuit het perspectief van "Gereformeerd". Maar het perspectief kan ook een ander zijn, bijvoorbeeld vanuit het perspectief van "Eredienst". Ken je de uitspraak dat "de Bijbel niets zegt over een praiseband (of piano) in de eredienst"? Dat is een onzinnelijke redenering. Het model zou vanuit het perspectief van "Eredienst" als volgt toegepast kunnen worden:

- Als we geloven dat de eredienst de ontmoeting is tussen de Levende God en Zijn volk, wat valt er uit de Bijbel dan op te maken over (vormgeving?) van deze ontmoetingen? (Bijbel)
- Wat valt er over (vormgeving?) van de eredienst te zeggen vanuit "Kerk en/of traditie"? En waarom?
- Welke aspecten vanuit 'Leefwereld' beïnvloeden ons denken over de eredienst? En: hoe terecht is dit?

Pro-activiteit

Tot nu toe zijn de inzichten belicht vanuit een 'reactief' perspectief. Dat wil zeggen: je reageert ergens op. Op een vraag, op iets wat leeft of zich voordoet. Binnen of buiten jullie gemeente. Daar is dan niets mis mee. Maar leidinggeven is niet alléén reactief handelen. Leidinggeven is ook juist proactief handelen. Pro-activiteit gaat over initiatieven nemen, maar het gaat verder. Het gaat vooral over verantwoordelijkheid nemen – als leider. Proactieve mensen laten zich leiden door

Zo kan het plaatsen van argumenten of motieven, je helpen in het 'wegen' van argumenten. Om op basis daarvan een besluit te nemen. Weer terug naar de casus: als iemand zegt "We zijn wel een gereformeerde kerk, ja!", dan bedoelt hij vaak de 4^e of de 2^e no-

waarden. Reactieve mensen door hun gevoelens.

Proactief handelen kan inhouden dat je als kerkenraad je zienswijze formuleert, uitspreekt en bespreekt over 'bijvoorbeeld' 'Wat is 'Gereformeerd'? En wat is daar zo mooi aan? Wat is 'Evangelisch'? Hoe verhouden wij ons daartoe?'. Nog vóórdat er zich situaties voordoen, die dit noodzakelijk maken. Om zo vanuit je inhoud als leider-ontwerpers kaders te formuleren. Om als leider-lerars het stof af te blazen van ingesloten denkpatronen. Om zo als leider-hoeders je gemeente mee te nemen. Alert te blijven op de waarden van waaruit wij gemeente van Jezus Christus zijn. Waardoor je misschien wel spanningsvolle situaties of gesprekken opzoekt. Maar dat doet vanuit de overtuiging dat dit heilzaam is voor de gemeente op de plaats waar zij gemeente is. Met de specifieke invloeden vanuit haar leefomgeving.

Denkwerk

Leidinggeven is dienen. Het gaat over denkwerk (vooraf) doen. Om zo dingen uit te leggen, te verklaren, dingen (weer) mogelijk te maken. Drie rollen geven je denkwerk richting. De leider als ontwerper, leraar en hoeder. Als ontwerper denk je over koers. Als leraar over zienswijzen 'achter' begrippen, bijvoorbeeld "Gereformeerd" en "Evangelisch". Als hoeder hoedt je de koers en je gemeenteleden. In je denkwerk is zindelijk denken belangrijk: zorgvuldigheid in luisteren, formuleren en argumenteren. Ook voor de 'niveaus' van argumenteren. Een model kan je helpen argumenten qua niveau te ordenen. Om zo uitspraken te doen die richting geven. Reactief en proactief.

Hayo Wijma werkt bij Steunpunt Gemeentebouw en is (hoofd)docent Gemeentebouw

aan de Gereformeerde Hogeschool in Zwolle.

Geraadpleegde literatuur:

- Steven Covey, De zeven eigenschappen van effectief leiderschap. Amsterdam/Antwerpen, Business Contact 2006.
- Prof. dr. A.F.G. van Hoesel, Zindelijk denken. Foutieve denkwijzen. Oneerlijke discussiemethoden. Bloemendaal, Nelissen 1971
- Volker & Martina Kessler, Macht in de gemeente. Zoetermeer, Boekencentrum 2002
- Albert J. Remmelzwaal, Actief en Afhankelijk. Delft, Eburon 2003
- Bernard Rootmensen, 40 Woorden in de woestijn. 's-Gravenhage, Meinema 1990
- Peter Senge, Het nieuwe werk van de leider. Schoonhoven, Academic Service 1997.
- Alexander Strauch, Leiderschap in de gemeente. Vaassen, Medema 2002.
- Leidinggeven? Niks karikatuur! Als je de gave hebt, schaam je er dan niet voor.



Ambtsdragers

Een kennismaking met verstandelijk gehandicapte broeders en zusters

Een impressie op basis van afstudeeronderzoek

Dirk-Albert Prins

Bij de instelling voor gehandicapten SPRANK is onlangs een onderzoek gehouden naar het pastoraat aan deze broeders en zusters. Dit onderzoek is uitgevoerd door Leonard Bassie, student aan de GH-Kerkelijk werk. Hij wordt hartelijk bedankt voor zijn poëtische en soms filosofische bijdragen en het ter beschikking stelling van dit materiaal voor Dienst. Het woord diaconaat komt in het hele rapport niet voor, waardoor het aan-nemelijk lijkt dat het woord pastoraat in dit geval ook de diaconale aspecten betreft. Daarmee is dit artikel voor zowel ouderlingen als diakenen boeiend om te lezen en in te reflecteren op de eigen contacten met deze groep gemeenteleden. Alle volgende zinnen en alinea's betreffen citaten uit het rapport.

Beetje vreemd

Drie opmerkingen vooraf over mijn woordkeus. Ik zou het liefst begrippenparen als normaal en afwijkend of beperkt, mogelijkheden en handicap, willen vermijden. Ik gebruik ze echter wel omdat ik deze scriptie niet schrijf met als doel een nieuwe verrassende taal omtrent verstandelijk beperkte mensen te presenteren. Ik vind het juist bijzonder om aan mijn twijfel over bekende begrippen te merken hoeveel impact de ontmoeting met mensen op mij heeft die er een beetje vreemd uitzien, een beetje vreemd doen en praten en die mijn taal moeilijk verstaan. Het contact dat gemaakt wordt is onmiddellijk radicaal anders is dan ik gewend ben; ik ontvang signalen en moet die verwerken en er op reageren met behulp van vaardigheden die tot nu toe bij wijze van spreken onder het stof op zolder lagen. Alsof mijn vertrouwde

kistje met gereedschap plotseling verouderd is. Daar sta je dan.

Gastvrijheid

Met woorden van Meiniger (2004 red) 'Gastvrijheid moet ten diepste worden gedefinieerd als een vertrek uit het huis, als een verlaten van het eigene en het vertrouwde, als een zich eigen maken van vreemde lingschap.'

Daar sta je dan

Gesprek is ontmoeting

De taal die gesprek en verstaanbaarheid mogelijk maakt, is bij verstandelijk gehandicapten basaal anders dan bij normaal begaafde mensen.

Met één van de cliënten ben ik redelijk diep ingegaan op pittige geloofsvragen. Ik moest zoeken naar verstaanbare woorden, maar het

relationele aspect (het betrekkningsniveau) van onze ontmoeting was voor mij hetzelfde als in gangbare pastorale relaties. Dat heeft mij verbaasd. Pastorale zorg voor mensen met een verstandelijke beperking is intensief en indrukwekkend. Het gaat namelijk gewoon om een ontmoeting van mens tot mens en dergelijke contacten zijn altijd opbouwend en troostend van aard, prachtig!

... en ik ben nog steeds lid

denken is bij ons continu aanwezig.

Kenmerk 2 Genade verdiend?

Het harde werken lijkt de functie van overtuigen te hebben, een overtuigen van God, dat we het waard zijn dat Hij ons aanziet. In mijn leven begint het besef dat God mij wil zonder 'omdat' enigszins te leven. Het gaat om de werkelijke ervaring van genade.

Gereformeerd

Ik had mij voorgenomen het vierde studiejaar iets te doen voor een niet-gereformeerde instelling. Ik hoor mijn supervisiegeenoot nog zeggen, 'Jongen, hoe doe jij dat, je zit altijd op de kerk te mopperen, maar loopt de ene gereformeerde stage na de andere!' Het mooie van supervisie is, dat er zulke rake uitspraken worden gedaan. Inderdaad heb ik tijdens de studie Kerkelijk Werk alleen in gereformeerd vrijgemaakte settings stages gelopen. En wat heb ik in die stages veel geleerd! Voorheen zei ik wel eens tegen mijzelf dat ik eigenlijk niets weet over gereformeerd-zijn. Tegenwoordig zeg ik dat niet meer, ik ken de kerk waar ik ben geboren en ik ben er nog steeds lid. Die kennis heb ik voor een deel tijdens het onderzoek opgedaan. Vijfendertig gesprekken met gereformeerde mensen over de identiteit van de gereformeerde stichting waarvoor ze werken. Dat levert veel informatie op over het gereformeerd-zijn.

Ik moest mijn overtuigingen bijstellen

Kenmerk 1 Rationeel

In het denkend benaderen van de wereld om zich heen lijken gereformeerd-gelovigen hun gevoel onder te waarden. De emoties worden wat schuw aangekeken met een blik die vraagt dat er waarden en normen in het spel zijn waaraan vast gehouden moet worden. De spanning tussen vrijheid en gereformeerd

Gereformeerd-gelovigen lijken moeite te hebben met de genade van hun Schepper en spannen zich in om zo een reden tot aanvaarding door God te creëren. Er is een tijd geweest dat gereformeerden zich overgeorganiseerd hebben. Het denkbeeldige gebouw dat zij opgebouwd hebben is door grote inspanning tot stand gekomen. De vormgeving en de functies ervan zeggen niet noodzakelijk iets over de spiritualiteit en de identiteit van de gebruikers.

Eerste indruk

Ik ben onkundig en onervaren met cliënten en medewerkers in contact getreden. Na twee interviews kom ik voor het eerst in mijn leven achter de deuren van een huis waar mensen met een verstandelijke beperking wonen. Het huis is ruim, ik zie brede en lange gangen, brede deuren, het geheel komt klinisch op mij over. Op uitnodiging van een respondent klop ik even aan op de deur van een appartement. Een cliënt doet open en on-

middeliek voel ik een vreemde schrik die het uitspreken van een begroeting al problematisch maakt. Ik beleef sterk de moeite die ik heb om de cliënt te benaderen als *ander*, de schrik verraadt dat ik mij richt op het *anders-zijn* van de cliënt (Meininger 2002). Ik betreed de woonkamer van de cliënt en laat me

overvallen door de krappe afmetingen. Met trots wordt mij een koelkast getoond, niet elke bewoner heeft een eigen koeling. Na een paar schuchtere woorden verlaat ik het appartement en het huis. Ik plof neer in de stoel van mijn auto en de indrukken van het korte bezoek jagen door mijn hoofd. Tijdens de reis naar huis denk ik regelmatig 'het kan niet, zo moeten mensen niet wonen.' Een dag later heb ik een interview met een manager en ik stel vragen over de huizen en over de zorgvisie die Sprank hanteert. Het wordt mij stilaan duidelijk dat ik geschrokken ben van mijn eerste kennismaking met de stichting.

Natuurlijk slijten eerste indrukken en raakt een mens meestal snel gewend aan nieuwe omstandigheden. Ik vond het leerzaam om op een directe wijze geconfronteerd te worden met mijn opvattingen over verstandelijk gehandicapten, over hun leefomgeving en over zorgvisies. In de loop van het afstudeerproject is gebleken dat een deel van mijn overtuigingen bijstelling nodig heeft.

Knuffel

Het eerste interview met een cliënt was erg wennen en ik keek op van mijn gestuntel. Ik heb mij vervolgens voorgenomen de overige cliënten in alle rust en openheid te benaderen. Dit voornemen is geslaagd, ik heb een aantal leuke en leerzame ontmoetingen gehad. Ik denk aan de knuffel die ik spontaan kreeg, aan de begeleider die aangaf dat de cliënt dingen vertelde die voor haar nieuw waren, aan de cliënt die met zware geloofsonderwerpen kwam en bij mij in de auto ineens uitsprak: 'ik vind u geloof ik toch een heel aardige meneer.' En aan de gein die ik met een bewoonster had en aan de cliënt die mijn grapjes helemaal niet begreep en mij met een berustende en liefdevolle blik aankeek. Aan

de cliënt die door haar spastische manier van praten een beroep deed op mijn geduld en luistervaardigheid. Korte schetsen van levendige en grappige ontmoetingen, waarin ik af en toe aan het stuntelen was, maar ik zei dat gewoon maar en zorgde ervoor dat ik in contact bleef. Want moeilijk is het wel om op cognitief niveau overeenstemming te hebben. Een praatje over de koffie of over het uitzicht op de zandbak is zo gemaakt. Ik moest echter enkele data verzamelen.

Cadeau

Zodra ik aan de vragen begon, voelde ik spanning in het gesprek kruipen. Steeds moest ik nagaan of de cliënt had begrepen wat ik vroeg en steeds moest ik mij verduidelijken, naar frisse woorden zoeken, ontdekken hoe ik gevoelens zou kunnen uitbeelden. Het luisteren vergt inzet omdat veel bewoners onduidelijk praten. Ook is het evident dat zij anders redeneren dan normaal begaafde mensen. Luisteren is geen feest van herkenning, het is een feest zoals je nog nooit heb meegemaakt. Ik heb genoten van de contacten, ik heb er ook van genoten dat ik mij kon ontspannen tijdens de ontmoetingen. Wat zag ik er tegen op om de cliënten te betrekken bij het onderzoek en ben ik er tevreden mee dat ik het heb gedaan.

Ik ben ervan overtuigd geraakt dat het verlenen van pastorale zorg aan mensen met een verstandelijke beperking de pastor en de begeleider een prachtig kado kan opleveren, namelijk een opening van de gevoelige en intuïtieve aspecten van het geloof. Het is de cliënt die dit aan de normaal begaafde mens schenkt. Bovendien, wat is normaal?

Dit artikel is samengesteld op basis van citaten uit een onderzoek van Leonard Bassie.



Luisteren is een feest

Pastoraat

Ik zag een zonnebloem

Verslag van een onderzoek naar pastoraat binnen Sprank



Leonard Bassie

In onderstaand artikel wordt een inhoudelijk verslag gedaan van een onderzoek naar pastoraat bij Sprank, de stichting voor gereformeerde zorg en ondersteuning aan mensen met een handicap. Zowel het onderzoek als dit artikel zijn van de hand van Leonard Bassie, afgestudeerd en werkzoekend pastoraal werker. In deze uitgave van Dienst is ook een sfeervolle impressie van het onderzoek te lezen: 'Een kennismaking met verstandelijk gehandicapte broeders en zusters.' Dit artikel is hierop een boeiende aanvulling, want het biedt concrete tips en aanknopingspunten voor pastoraat (en diaconaat) aan mensen met een verstandelijke beperking. In het rapport wordt de term pastoraat overkoepelend gebruikt. Het omvat zowel pastorale als diaconale elementen, al richt het zich inhoudelijk vooral op het pastoraat.

Het rapport dat ik heb geschreven in het kader van de studie kerkelijk werk biedt een theoretische benadering van het verschijnsel pastoraat. Pastoraat is gebaseerd op de zorg van de Zoon van God voor mensen. Deze zorg kan je omschrijven met de woorden: liefde, ontferming en dienst. De bijbel gebruikt de metafoor van een herder en zijn kudde om de ontferming uit te beelden. Jezus is herder en de gelovigen volgen hem daarin, zij zien naar elkaar om.

Pastoraat

Pastoraat wordt vaak gezien als een taak van kerkelijke ambtsdragers. Gemeentelieden zien wel naar elkaar om, maar is dat pastoraat? Volgens mij is pastoraat al het omzien naar elkaar dat plaatsvindt in het licht van de relatie tussen God en mens. Het is het contact tussen mensen dat geheel geleid wil worden door de wijze waarop de Zoon van God zich over de mens ontfermt. Ik zie het pastoraat als een grondhouding die door iedere chris-

ten kan worden aangenomen. Iedere gelovige gaat verantwoordelijk en dienend om met zijn medemens als hij werkelijk met God omgaat.

Pastoraat binnen Sprank

Binnen de stichting Sprank is er sprake van ambt en professie. De kerkelijke ambtsdragers die cliënten bezoeken zijn door de kerk geroepen tot pastoraat, zij zijn geen zorgaanbieders. De medewerkers kiezen voor hun beroep van zorgverlener en zijn niet kerkelijk geroepen tot pastoraat. Pastoraat kan gezien worden als uiting van de christelijke grondhouding, op basis waarvan het ambt en de stichting pastorale zorg bieden. Pastoraat kan ook gezien worden als een taak die om specialisatie vraagt. De ambtsdragers en de begeleiders moeten toegerust worden tot het specifieke pastoraat aan mensen met een verstandelijke beperking. Beide zienswijzen komen naar voren in het onderzoek.

Pastoraat is een grondhouding

Er zijn woningen - met deze term bedoel ik locaties - waar het kerkelijk pastoraat goed functioneert. Menig medewerker noemt dat geluk hebben. Er zijn ook woningen waar de pastorale zorg moeizaam verloopt. Daarom is nadenken over het pastoraat zinvol. De rol van ambtsdragers, begeleiders en managers moet in kaart gebracht worden en de toerusting tot specifiek pastoraat verdient overdenking. Onder specifiek versta ik het pastoraal optreden dat bewust en gericht is en dat ten opzichte van de genoemde grondhouding specifieke kennis en vaardigheden vereist. De pastorale vraag van een cliënt is een ondersteuningsvraag die misschien onvoldoende beantwoord kan worden door een ambtsdrager zonder specifieke vaardigheden om het levensverhaal van de cliënt werkelijk te verstaan.

Mogelijkheden

Er zijn een aantal mogelijkheden denkbaar om het pastoraat in de woningen vorm te geven. Ten eerste kunnen kerkelijke ambtsdragers door medewerkers van Sprank toegepast worden. De samenwerking tussen kerk en zorg wordt hierdoor hechter dan zij was en dat wordt door een aantal medewerkers gewaardeerd.

Vervolgens kan de rol van de ambtsdrager geheel worden herzien, misschien van praktisch bezoekwerk naar meer nadruk op ondersteunend werk, bijvoorbeeld meedenken op theologische en ethische terreinen. Ook kan er een pastoraal werker aan de slag gaan, deze kan overkoepelend of juist heel dichtbij de cliënt functioneren. Een vierde beweging kan zijn dat de medewerkers van de stichting pastoraal worden

toegerust. Het is mogelijk dat per team een aantal personen die toerusting ontvangen zodat het specifieke pastoraat geen verplichting hoeft te zijn. Deze opsomming is niet uitputtend. Er is genoeg materiaal voor een gesprek tussen kerk en zorg, dat als doel heeft dat de cliënten ondersteund worden in hun geloofsen levensvragen.

De ambtsdrager

De ambtsdrager kan het gesprek over pastoraat opstarten

De ambtsdragers die dit artikel lezen zullen gebaat zijn bij enkele concrete opmerkingen. Zij kunnen het gesprek tussen de plaatselijke kerkelijke gemeente en de

woningen van de stichting opstarten, hetgeen andersom geldt voor de medewerkers van de stichting. Ben jij tevreden over jouw ambtelijk werk en praat je er weleens over met een medewerker van Sprank?

Concreet

In het onderzoek werd soms het beeld van de schuchtere ambtsdrager geschetst die van de spanning geen gangbaar woord over zijn lippen krijgt. Ik heb die spanning als onderzoeker ook ervaren. Het heeft mij geholpen 'gewoon te doen.' De cliënt gewoon aankijken, hartelijk de hand schudden, aanspreken, aanraken, een grap maken, open zijn over jouw gestuntel, enzovoort. Ontspan jezelf en laat de ontmoeting komen zoals die gaat. De kunst is om zonder bagage de ontmoeting in te gaan, dus zonder vooronderstellingen of onzekerheid.

Het kan moeilijk zijn om dat werkelijk voor elkaar te krijgen. Eigenlijk is handelen vanuit je grondhouding genoeg.

Toch heb ik gesprekken met cliënten gehad die stroef verlopen vanwege onbegrip. Op cognitief niveau verloopt het contact heel

Gewoon open zijn over jouw gestuntel

anders dan wij gewend zijn. Als jij hier tegen aanloopt, schakel de begeleider, de manager of de orthopedagoog in. Je kan ook een boek lezen over mensen met een verstandelijke beperking, vooral de boeken waarin zij zelf aan het woord zijn. Maar ook droge kennis over intelligentieniveaus heeft mij geholpen.

Kortom, blijf in beweging en praat over jouw ambtswerk, want door de dialoog tussen kerk en stichting zal er in de loop van de tijd ruimte komen voor goede pastorale zorg op maat; persoonlijk en betrokken. Ik vind de volgende poëzie bij deze conclusie passen:

Zonnebloem

ik zag een zonnebloem gloeien zoals de zon dat kon toen kwam er regen; daar kon hij niet tegen hij zei; wég regen; daar kon zij niet tegen en alles is weer normaal het zonnetje schijnt de lucht is blauw zonnebloem kom gauw.

Alexander , 3 februari 2006

Uit: Regen kun je ruiken, poëzie in beeld, NZV Uitgevers Amersfoort 2006

Leonard Bassie is student Kerkelijk Werk aan de Gereformeerde Hogeschool te Zwolle.

Reacties kunt u mailen naar

leonard.bassie@kpnplanet.nl





Stichting
Zo'n vakantie

Stichting Zo'n Vakantie bemiddelt in vakanties voor broeders en zusters die om financiële redenen niet op vakantie kunnen!

Heeft u een vakantiewoning of caravan die u in het hoogseizoen één of meerdere weken kosteloos aan hen ter beschikking wilt stellen?

Denkt u zelf voor bemiddeling in aanmerking te komen?

Wilt u ons werk met een gift steunen? Ons gironummer is: 2698303.

Voor meer informatie of folder + aanmeldingsformulier:
Stichting Zo'n vakantie
p/a Burg. Vos de Waelstraat 2, 8011 AT ZWOLLE
zonvakantie@gbouw.nl, tel. 038 – 420 16 29

Diakenen

Een diaconale attestatie

Kornelis Harmannij



Bert van Geer heeft zijn huis in A. verkocht. Hij moet wel, want hij had nogal wat schulden, zo her en der. Maar nu wil hij in een goedkope huurwoning te Z. een nieuwe start maken. Hij vindt het dan ook tamelijk vervelend wanneer hij een maand na de verhuizing wordt gebeld door een diaken uit A.: of hij nog denkt aan de lening die de diaconie hem had verstrekt? Nou, eigenlijk niet. Maar we regelen wel wat. Beloof me alleen dat je niets vertelt aan de diakenen hier in Z.!

De broeder uit A. weet niet goed wat hij hierop moet antwoorden. Natuurlijk, als het niet nodig is, zal hij de diakenen uit Z. niet lastig vallen. Maar misschien is het wel nodig? Misschien is het zijn broederlijke plicht om deze diaconie te waarschuwen voor br. Van Geer, die er een handje van had om met zielige verhalen flink wat geldelijke steun los te peuteren, en vervolgens te verkassen naar een andere woonplaats waar het verhaal van voor af aan begint?

Maar mag hij als diaken zulke waarschuwingen afgeven? Wanneer hij ouderling was, en br. Van Geer onder tucht was geplaatst, was het duidelijk: het feit van de tucht zou op de attestatie worden vermeld, met daarbij enige informatie over de reden waarom die tucht werd uitgeoefend. Zou je zoiets ook niet moeten doen op het diaconale vlak?

Art.64 KO

Inderdaad voorziet de kerkorde in de mogelijkheid dat er bij vertrek niet alleen informatie wordt gegeven over iemands leer en leven (art. 63 KO), maar dat er ook overleg is over diaconale bijstand (art. 64 KO).

De bepalingen van dit artikel zijn echter

vooral gericht op de vraag wie er voor deze bijstand verantwoordelijk zal zijn. De voorbeelden zijn daarbij redelijk gedateerd: bejaardentehuis, verpleeghuis. Wie voor zulke zorgkosten structureel een beroep moet doen op kerkelijke steun (zoals dat in het verleden regelmatig voorkwam), zal over het algemeen graag meewerken aan een goede communicatie tussen de diakenen van zijn oude en die van zijn nieuwe woonplaats.

Maar Bert van Geer is dat duidelijk niet van plan. Hij zal de diakenen van Z. pas te hulp roepen wanneer hij zichzelf weer heeft bedolven onder een grote schuldenlast. De diakenen van A. vrezen dat dit binnen niet al te lange tijd zal gebeuren. Daarom zien ze liever dat de diakenen van Z. er direct bij betrokken worden. Maar wie zal hen inschakelen als Van Geer het zelf niet doet? Mogen de diakenen buiten hem om, of zelfs tegen zijn wil, informatie verschaffen aan anderen? Op zulke vragen geeft art. 64 KO geen direct antwoord.

Motieven scherpstellen

Toch kan het artikel ons wel verder helpen. Zeker als je er oudere versies van de

Mogen de diakenen buiten hem om, of zelfs tegen zijn wil, informatie verschaffen aan anderen?

kerkorde op naslaat, ontdek je dat het gaat om het principe dat kerken hun financiële verplichtingen niet zomaar mogen afwentelen op anderen. Een christen geeft niet om terug te krijgen, maar om de ander voort te helpen. Dat zal ook gelden wanneer diakenen (renteloze) leningen verstrekken. Zij mogen aandringen op terugbetaling, maar alleen als dat ook in het belang is van degene die de lening ontvangen heeft. Het is immers goed wanneer de diakenen hem willen oefenen in verantwoordelijkheidsbesef. Maar het zou niet goed zijn wanneer diakenen zich gaan gedragen als een hypotheekverstrekker die domweg zijn geld terug wil zien.

Concreet in het geval van Bert de Geer: het is voor hemzelf slecht wanneer hij de ene na de andere lening kan opnemen zonder ooit aan terugbetaling vast te zitten. Wanneer de diakenen

van A, daarom contact willen leggen met de diakenen van Z., hebben ze een gezond motief: ze willen voorkomen dat Van Geer zich nog verder vastdraait. Ze willen ook voorkomen dat de diakenen van Z. in hun onwetendheid de verkeerde hulp bieden.

Maar zorg dan wel dat dit motief scherp voor de aandacht blijft staan. Want zo gemakkelijk kan het dienen om te verhullen dat het de diakenen van A. vooral om iets anders gaat: ze willen graag hun centen terug. Begrijpelijk: ze hebben veel kerkengeld geïnvesteerd, en maar weinig resultaat gezien. Toch is het van minder belang. Het behoud van Bert van Geer als broeder in Christus moet voorop blijven staan. Zijn spilzucht (met geld van de kerk!) mag hem niet vervreemden van zijn Heer. Dus is het goed als de diakenen hem wijzen op zijn verantwoordelijkheid. Maar dat mag

niet zo koud-zakelijk gebeuren dat ze hem daardoor juist nog verder van vervreemden van de God in wiens naam de diakenen zeggen te opereren.

Art.63 KO

We nemen dus aan dat de diaken van A. zijn telefoontje gepleegd heeft uit oprechte zorg voor br. Van Geer. Maar dan nog steeds: wat moet hij met de eis dat hij de diakenen van Z. niet in zal lichten? Want het zou voor Van Geer toch goed zijn als dat wel gebeurde.

Art. 63 KO kan nu hulp bieden: als iemand verhuist naar een andere woonplaats, moet de kerkenraad aldaar informatie krijgen over

de vraag of ze deze man als broeder in de Here kunnen ontvangen. Het gaat daarbij over zijn leer, maar ook over zijn leven. Bij dat leven hoort niet alleen zijn huwelijksleven (is hij gescheiden, woont hij samen, heeft hij over-

spel gepleegd), maar evengoed zijn handel en wandel op financieel en economisch terrein. Anders gezegd: wanneer Bert van Geer verkwistend leeft en daarbij de lasten steeds afwentelt op anderen, is dat niet alleen een zorgpunt voor de diakenen, maar evengoed voor de ouderlingen. En het is dus ook van belang voor de ontvangst van deze broeder in de gemeente van zijn nieuwe woonplaats.

Opnieuw: niet alleen als informatie voor de diakenen daar, maar evengoed als aandachtspunt voor de ouderlingen. Het ging immers niet slechts om de centen, maar werkelijk om het behoud van deze broeder, dat hij niet omkomt in zijn eigen onachtzaamheid. Dat is de gemeenschappelijke zorg van zowel ouderlingen als diakenen. Als er op dat punt iets fundamenteel fout zit, behoort dat in de attestatie te worden vermeld.

Diakenen die zich gedragen
als hypotheekverstrekker
die domweg zijn geld terug
wil zien

Overleg

Het blijkt ook hier weer dat ouderlingen en diakenen zich niet mogen opsluiten in hun eigen circuit, waarbij dan de (stilzwijgende) afspraak zou gelden dat ouderlingen zich niet zullen bemoeien met iemands financiële perikelen: dat zou het terrein van de diakenen zijn.

Zowel diakenen als ouderlingen doen dan hun ambt tekort. De diakenen hebben toch een breder aandachtsveld dan alleen de portemonnee van de gemeenteleden, en de ouderlingen behoren toch opzicht en tucht te oefenen over het geheel van leer en leven.

De diakenen van A. mogen daarom bij zichzelf te rade gaan: hebben wij onze zorgen rond Bert van Geer ooit gedeeld met zijn wijkouderling? Zo nee, dan hebben we een kans laten lopen om deze broeder op het rechte pad te houden. Maar zo ja, dan behoorde in dat overleg met de ouderling ook de vraag aan de orde te

komen of de situatie rond Van Geer ernstig genoeg is om op de attestatie te vermelden. Want daar hoort de uitwisseling van kritische informatie over gemeenteleden thuis: op de attestatie die hen bij hun vertrek wordt meegegeven. Een schrijven dat ze zelf kunnen lezen en ook zelf moeten overhandigen aan de kerkenraad in hun nieuwe woonplaats.

Het is dus ook niet de bedoeling dat de diakenen een eigen attestatie gaan schrijven, naast die van de ouderlingen. Het moet een gemeenschappelijk getuigenis zijn van de ene kerkenraad aan de andere kerkenraad.

Wel is het mogelijk om de attestatie te voorzien van een bijlage met specifieke gegevens, die niet aan alle ambtsdragers bekend hoeven zijn. Maar dan nog zal daar in de attestatie zelf naar verwezen moeten worden, zodat het getuigenis eenduidig blijft.

k.harmannij@home.nl



Het is niet de bedoeling dat diakenen een eigen attestatie gaan schrijven, naast die van de ouderlingen.



Ambtsdragers

Hoezo beperkt?

Bijzonder geliefd!



dit Koningskind
kijk zie ontdek

Drie studieavonden over de plek van mensen met een beperking in de gemeente, speciaal voor ambtsdragers of andere werkers in de kerk. Deze drie (dinsdag)avonden worden gehouden op 22 april in Assen, 13 mei in Amersfoort en 20 mei in Rotterdam. Het thema is 'Hoezo beperkt? Bijzonder geliefd! Ontdekkingen in het pastoraat en diaconaat aan mensen met een handicap'. Deze bijeenkomsten waren aanvankelijk op drie zaterdagen in februari en maart gepland. De organisatoren rekenen op voldoende aanmeldingen voor deze avondprogramma's.

De avonden worden georganiseerd in een unieke samenwerking tussen vereniging dit Koningskind, het Diaconaal Steunpunt (GKv), het Steunpunt Gemeenteopbouw (GKv) en het dienstenbureau van de CGK. De studieavonden zijn onderdeel van de campagne 'Kijk, Zie, Ontdek' van de vereniging dit Koningskind, die tot doel heeft om de integratie te bevorderen van mensen met een beperking in de gemeente. De studieavonden zijn er op gericht om werkers in de kerk toe te rusten om mensen met een handicap in de gemeente dat plekje te geven dat hen toekomt.

Leerzaam voor alle ambtsdragers

Ambtsdragers uit de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken worden van harte uitgenodigd om zich op te geven voor de studieavond in de eigen regio. Daarnaast zijn de avonden bedoeld voor hen die op een andere wijze betrokken zijn bij het pastoraat en diaconaat aan mensen met een handicap. De avonden worden op drie verschillende plaatsen gehouden. Er is een boeiend en informatief programma samengesteld.

Zes goede redenen

Voor wie nog twijfelt, hieronder zes goede redenen om je op te geven voor één van de studieavonden:

1. Om te leren begrijpen wat er achter de voortdurende vraag om aandacht van sommige ouders zit;
2. Om handvatten te krijgen bij het brengen van (huis-)bezoek aan mensen met een autisme spectrum stoornis;
3. Idem bij mensen met een andere beperking;
4. Om te leren welke hulp mensen nodig hebben;
5. Om te ontdekken hoe talenten van mensen met een beperking in de gemeente kunnen worden ingezet.
6. Om te ontdekken wat je rol als ambtsdrager bij dit alles kan zijn.

Aanmelden

Aanmelden kan via de website van het Diaconaal Steunpunt van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt: www.diaconaalsteunpunt.nl. Kijk voor het programma en meer informatie ook op www.ditkoningskind.nl of bel 030-2363788.



steunpunt gemeenteopbouw



Steunpunt Gemeenteopbouw

Toerusting in onderlinge pastorale zorg

Jeannette Buitenhuis



Toerusting en ondersteuning van gemeenten, gemeenteleden, kerkenraden, ambtsdraggers met behulp van te ontwikkelen materialen, diensten, activiteiten zal steeds gericht zijn op de toerusting van de heiligen tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus. (Ef.4:12)

In verband daarmee wil Steunpunt Gemeenteopbouw in haar dienstverlening steeds de toerusting van het goede nieuws vormgeven. In dit artikel brengen we enkele producten onder uw aandacht.

Pastoraat voor gemeenteleden

De CD-rom met het complete cursusmateriaal voor vier sessies is inmiddels door ruim 50 gemeentes aangeschaft!

Wat is het voor een cursus? We hebben deze cursus ontwikkeld om gemeenteleden toe te rusten in onderlinge pastorale zorg. Het uitgangspunt voor deze cursus is dat als Jezus Christus mensen aan elkaar geeft, dat zij voor elkaar zorgen. In praktisch opzicht maar óók in pastoraal opzicht. Omdat dit niet altijd mee valt, hebben we deze korte cursus ontwikkeld.

De cursus is zo opgezet dat u na afloop van de cursus:

- voor u zelf een duidelijk beeld hebt van wat 'pastoraat' inhoudt;
- dit beeld met andere gemeenteleden - misschien in uw (mini-)wijk- hebt besproken: u weet wat u van elkaar kunt verwachten;
- een idee heeft van bidden en bijbel lezen, naast spreken en luisteren in pastoraat;
- voor u zelf en met anderen weet hoe u verder gaat in uw gemeente.

Wat kan ik binnen de gemeente doen met mijn gaven?

Meer weten? Via onze website www.steunpuntgemeenteopbouw.nl kunt u een CD-rom bestellen of een vraag stellen over deze cursus.

Groeien als gemeente

Vanaf nu is de geheel herziene versie beschikbaar. "Groeien als Gemeente" is een programma voor vijf bijeenkomsten, die heel goed in wijken of kringen georganiseerd kan worden. Het programma geeft concrete stappen en helpt je zo om in je wijk aan het werk te gaan. Op basis van een heldere visie op de essentie van 'gemeente-zijn', ga je met je broers en zussen in jouw wijk in gesprek over de vraag hoe jullie in je wijk die essenties van gemeente-zijn samen vorm en inhoud geven. Kosten per exemplaar: € 7,50 (exclusief verzendkosten).

Gemeente Vandaag

Bent u al abonnee? Kijk dan regelmatig op www.gemeentevandaag.nl met 140 artikelen. Bent u geen abonnee? Voor € 7,50 per jaar krijgt u toegang tot al deze artikelen. Eén van deze artikelen gaat over 'roeping'. Het is prachtig om op de ontvangen gaven te letten. Wat kan ik daarmee doen binnen de gemeente van Christus. Tegelijk staat het gebruik van die gaven in het kader van de roeping van God die we ontvangen. Die roeping komt naar ons toe in de bijbel. Dit artikel omschrijft de roeping in algemene zin en helpt om je eigen roeping te erkennen. Het is niet alleen van belang voor ambtsdragers die via roeping hun ambt gaan bekleden, maar voor iedereen die zich door God geroepen weet voor zijn taak binnen de gemeente.

Gratis nieuwsbrief

Wij geven maandelijks een digitale nieuwsbrief uit voor de leden van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. Via onze website www.steunpuntgemeentopbouw.nl kunt u zich aanmelden voor deze nieuwsbrief.

Vragen voor het Steunpunt van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt?

Het secretariaat van Steunpunt Gemeenteopbouw is dagelijks telefonisch bereikbaar tussen 09.00 en 17.00 uur (038-4270400). Heeft u vragen, wij zorgen ervoor dat de vraag bij de juiste persoon of organisatie terecht komt! Ons e-mailadres is: sgo@gbouw.nl. Onze website: www.steunpuntgemeenteopbouw.nl

Jeannette Buitenhuis is officemanager bij Steunpunt Gemeenteopbouw



Adresgegevens

Steunpunt Gemeenteopbouw

Steunpunt Gemeenteopbouw
Postbus 499
8000 AL Zwolle

Bezoekadres: Burg. Vos de Waelstraat 2
Telefoon: 038-4270400
Fax: 038-4270401
E-mail: sgo@gbouw.nl
Website:
www.steunpuntgemeenteopbouw.nl

Diaconaat

Bijstand en Diaconale Steun

Armoedemonitor en ontwikkelingen in beleid

Dirk-Albert Prins

"Gemeenten zetten rem op bijstand" (ND 15-feb-08)

Veel gemeenten doen aan 'uitkering-frustratie'. Het blijkt in veel gemeenten, wegens prestatiecontracten tussen instanties, steeds lastiger om aan een uitkering te komen. Ook als de aanspraak op een uitkering terecht is, blijkt het soms lastig om die uitkering aan te vragen. Dit maakt veel mensen radeloos. De achtergrond hiervan is dat gemeenten tegenwoordig een eigen budget hebben voor de uitvoering van de WWB en hier dus aan over kunnen houden (of op moeten toeleggen).

Het is niet de bedoeling dat de diaconie vervolgens dit probleem direct overneemt, door extra steunaanvragen te honoreren, omdat de diaconie minder bureaucratisch en daardoor laagdrempeliger is. Voor de diaconie is het allereerst zaak om mensen te steunen in hun poging hun uitkering te krijgen als anderszins niet in inkomen kan worden voorzien. En waar mogelijk om te stimuleren, conform het landelijk beleid, vervangend werk te zoeken. Zeker in de huidige arbeidsmarkt zijn er veel kansen om aan het werk te komen en daarmee de negatieve (sociale en financiële) spiraal te doorbreken. Lukt dit niet al lange tijd niet, dan kan eventueel een beroep worden gedaan op de 'langdurigheidstoeslag'.

Bureaucratie

Het kan goed zijn om als diaken eens een procedure van aanvragen mee te lopen en het contact met de uitkeringsinstantie mee te maken. Het is goed om signalen van onnodige bureaucratie (via het Diaconaal Platform) aan te kaarten bij de instantie én bij de plaatselijke politiek. Stichting SCS kan hierin

adviseren en ondersteuning bieden bij het gesprek over lokale schuldhelpafstemming. Het pesten van uitkeringsgerechtigden is onacceptabel! Beter is het om mee te leven en te stimuleren alternatieve inkomstenbronnen te benutten.

Meer mensen extra bijstand

Ook is er goed nieuws voor minima. Was de Bijzondere Bijstand (volgens sommige diakenen te tijdrovend om gebruik van te maken) voorheen begrensd tot 105% van de bijstandsnorm, nu kunnen in veel gemeenten mensen met een inkomen tot 115% gebruik maken van deze regeling! In Zwolle is daarmee de definitie van armoede (in Nederland) opgerekt. Op dit terrein is er ruimte voor plaatselijk beleid. Iedere gemeente formuleert eigen armoedebeleid en legt daarin eigen accenten. De gemeentepolitiek is dus uw aanspreekpunt om dit onderwerp op de agenda te houden.

Armoedebeleid

Het armoedebeleid in Zwolle (2008-2011) kent twee beleidslijnen: Versterken weer-

Signalen van bureaucratie
doorgeven

baarheid en Inkomensondersteuning. Als diaconie zijn we vaak geneigd alleen te kijken naar het tweede deel, maar vanuit het oogpunt van participatie is de eerste invalshoek minstens zo belangrijk. Bij het eerste kan worden gedacht aan: verhogen opleidingsniveau, bevorderen vaardigheden, bevorderen gezondheid en beweging, tegengaan analfabetisme, bijdrage aan noodfonds (voor eenmalige steun).

Als je deze elementen op je laat inwerken zie je dat

juist deze zaken bijdragen aan het meedoen in de samenleving en daarmee eenzaamheid tegengaan. Bij het tweede beleidslijn valt te denken aan: attenderen op regelingen, bijzondere bijstand, collectieve zorgverzekering, schuldhulp, reïntegratie en maatschappelijke opvang. Deze aspecten hebben vooral te maken met basisvoorwaarden om te kunnen overleven. Hoewel dit voorbeelden zijn van een plaatselijke situatie is de kans groot dat deze voorbeelden landelijk herkend worden. Ook burgerlijke gemeenten maken veel gebruik van elkaars kennis en ervaring. (Het zijn net diaconieën.)

Participatie in kerk

Naast deze regelingen ter borging van de maatschappelijke participatie is het voor diakenen ook zaak om de kerkelijke participatie te borgen. Het is zeer de vraag of de inkomensstabellen die de sociale dienst of Nibud hanteert hiervoor bruikbaar zijn. Dit hangt namelijk af van het geestelijke en materiele klimaat van de gemeente “opdat er evenwicht is”.

Steun

Het kan daarom in sommige situaties nodig zijn dat de diaconie, ondanks alle regelingen die er al zijn, financiële steun verleent aan een huishouden. Dit kan zijn wanneer een situatie net buiten alle regelingen valt en

dit daardoor tot schrijnendheid leidt. Let er hierbij op dat er geen sprake is van structurele steun. Dit zal namelijk worden gezien als inkomen en worden gekort op de uitkering of fiscaal worden belast als inkomsten. Geef gericht voor een specifiek doel en ga desnoods zelf over tot het aanschaffen van een noodzakelijk goed in natura. Bij dit laatste valt te

denken aan een tas boodschappen, een set kleding, een gezinscomputer, een autoverzekering e.d. Denk

hierbij ook na over investeringen die een preventieve werking hebben. Een aanvullende zorgverzekering b.v. kan extra zorgkosten voorkomen, een onderhoudsbeurt voor de auto of APK kan reparaties of een boete voorkomen, een rechtstreekse schuldvereffening of reductie tenslotte voorkomt dat het diaconale geld voor andere doelen wordt gebruikt (verslaving?) e.d.

Weerbaarheid en inkomen

Gemeente-toerusting

Hoewel het diaconaat vooral gaat over immateriële steun als troost en geborgenheid, zullen er toch regelmatig situaties met financiële impact voorkomen. Het is goed om hier over na te denken, beleid te maken en in een vroegtijdig stadium problemen te signaleren. Betrek hierbij ook de gemeente. Het collectief bespreekbaar maken van de onderwerp ‘geld, tekorten en geldbesteding’ kan veel problemen voorkomen én het onderling omzien in de gemeente op dit punt bevorderen. Op de website en in de handreiking ‘Gesprek over Geldbesteding’ zijn hiervoor suggesties te vinden.

Een aanpalend onderwerp is Armoede. Jaarlijks verschijnt de armoedemonitor om zicht te houden op deze hardnekkige problematiek. Volgt nu een samenvatting van deze monitor (met dank aan: www.gemeente.nu, waarop nog veel meer informatie is te vinden).

Armoedemonitor 2007

Arme mensen in Nederland hebben steeds vaker moeite de eindjes aan elkaar te knopen. Vorig jaar zei bijna de helft van de huishoudens met een laag inkomen (870 euro netto per maand voor een alleenstaande) moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2001. Dat blijkt uit de Armoedemonitor 2007 van het Sociaal en Cultureel Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Net als vorig jaar voorspellen de instituten voor de komende jaren een daling van het aantal mensen in armoede. Maar rondkomen met een laag inkomen gaat wel moeizamer.

Kwetsbaren

Van de ruim 6,6 miljoen huishoudens in 2005 hadden er iets meer dan 660.000, ofwel 10 procent, een laag inkomen. Naar verwachting is dat in 2008 gedaald naar 476.000 huishoudens (7,9 procent). Het meest kwetsbaar zijn mensen met bijstand, niet-westerse allochtonen en eenoudergezinnen met kinderen.

Besteedbare ruimte

Bijna twee derde van de lage inkomens zegt geen geld te hebben om versleten meubels te vervangen. Ook kan meer dan de helft het zich niet veroorloven een week op vakantie te gaan. Ruim een op de tien arme huishoudens heeft te weinig geld voor het verwarmen van het huis of voor om de dag een warme maaltijd.

Laag inkomen

Van de circa 3,4 miljoen kinderen onder de 18 jaar in 2005 leefden er 310.000 (9,1 procent) in een gezin met een laag inkomen. Bovendien groeide ruim een op de twintig kinderen (185.000) op in een huishouden met net genoeg geld voor de basisbehoeften (770 euro netto per maand voor een alleenstaande).

Gericht geven, desnoods in natura

Gezinnen

Veel van de gezinnen zeggen ook onvoldoende geld te hebben voor uitgaven die voor kinderen belangrijk zijn. Ruim twee derde kan niet op vakantie. Drie op de tien gezinnen kan niet dagelijks een warme maaltijd op tafel zetten. Vier op de tien kan zich geen internet veroorloven, terwijl ongeveer een derde van de kinderen geen lid is van een sportclub of vereniging.

Werkende armen

Verder telt ons land 175.000 werkende armen in een baan van ten minste 24 uur per week. Zes op de tien van hen zijn aan de slag als zelfstandig ondernemer. De meeste werkende armen kunnen ook moeilijk hun inkomenspositie verbeteren door meer te gaan werken, want 138.000 hebben al een voltijdsbaan.

Dvizenden kinderen groeien op in krapte



Bijbel op bezoek bij een keurig stel

Op de foto?

Johannes 19:18

Hans Slotman



Vanavond ga je op bezoek bij een keurig stel. Als je ze een vraag stelt over hun relatie met de Here – krijg je vast een keurig antwoord. Mag ik een suggestie doen? Ga eens foto's met ze kijken. Misschien staan er foto's in de kamer waar je bij kunt aan sluiten. Je kunt de vraag stellen: met wie zou je op de foto willen staan? Met wie wil je gezien worden? Wat denk je? Zouden ze met Jezus op de foto willen? Vast wel! Toch?

Nou, dat treft. Want Jezus laat zich 'fotograferen'. Alle (!) vier de evangelisten maken een soort overzichtsfoto, waarop drie kruizen zichtbaar zijn. En alle vier wijzen ze naar het middelste kruis en zeggen: dáár hangt Jezus. En kijk, náást hem hangen rovers: een aan zijn linker en een aan zijn rechterhand.

Alle vier de evangeliën! Alsof Jezus zegt: Maak er maar een groepsfoto van. Mensen, heb je het goed gezien? Kijk maar: links van Mij een rover en rechts van Mij een rover!

Criminelen

Jezus dringt zich niet op bij de celebraties voor een foto. Hij hangt tussen criminelen. Met dat soort volk laat Jezus zich 'fotograferen' door de evangelisten. Wat denk je? Zou het stel van vanavond deel willen uitmaken van déze groepsfoto? Of zouden ze iets hebben van: ja, maar wacht even, dáár horen wij toch niet bij!? Enne . wat vind je er zelf eigenlijk van?

Weet je wat het confronterende is van deze foto. Dat Jezus zegt: je hoort hier ook bij. Jij had hier ook kunnen hangen naast Mij. Net als deze twee rovers. Jij hebt het ook verdiend om te sterven. Want in Gods wereld ben jij een misdadiger.

Misschien pak je het beschaafder aan. Misschien weet je veel te verbloemen. Maar de bottom-line is dat jij hier ook had moeten hangen. Jouw egoïsme, jouw jaloersheid, jouw geroddel, jouw brutaliteit, jouw ongehoorzaamheid, jouw opvliegerigheid, jouw oneerlijkheid, jouw trots, jouw hoogmoed; voor God is het allemaal even erg en even misdadig. Jij had hier ook moeten hangen. Naast Mij.

In het midden

Maar kijk goed! In het midden daar hang Ik, de Zoon van God, Ik laat Mij hier ophangen aan een kruis tussen slechteriken. En Ik schaam me er niet voor. Maak er maar een foto van. Want Ik ga voor hen sterven. Voor zondaren. Ook voor dat keurige stel waar jij vanavond op bezoek mag gaan. Zouden ze met Jezus op de foto willen? Vast wel! Toch?!



Diaconie

Vrouwen in verdrukking

Newbornlife-kraamvrouwenproject met spaarpotjes

Kunt u het zich voorstellen: je bent zwanger en de bevalling is aanstaande. En terwijl de weeën in alle hevigheid doorzetten merk je dat het niet goed gaat. Niet met jou en niet met de aanstaande baby. Maar er is vrijwel geen medische hulp beschikbaar. En in je dorp of in de verre omgeving is geen ziekenhuis waar je zonder veel geld geholpen kunt worden.

En terwijl je uur na uur, soms meerdere dagen, de weeën blijft opvangen blijkt een natuurlijke geboorte niet mogelijk. Je kind overlijdt en jij blijft achter met blijvende gevolgen voor je lichaam. De druk op blaas en baarmoeder was zo groot dat je incontinent bent geworden. Je lekt urine en je ruikt onfris. En de mensen in je dorp? Omdat je zo ruikt en 'lekt' keren ze zich van je af en plaatsen ze je aan de rand van de gemeenschap. Jij blijft achter, zonder kind, zonder toekomst en zonder sociaal leven. Kunt u zich dat voorstellen?

Operatie

Nee, dat kunnen wij ons met al onze medische zorg niet voorstellen. Maar in Afrika is het dagelijkse praktijk. Vele tienduizenden vrouwen lijden door hun bevallingsproblemen aan VVF (Vesico Vaginal Fistula), een onnatuurlijke opening tussen het geboortekanaal en de blaas, waardoor zij altijd urine verliezen. Alleen operatief ingrijpen kan dit ongedaan maken. In West-Afrika zijn slechts een beperkt aantal plaatsen waar een dergelijke operatie uitgevoerd kan worden en dan vaak alleen tegen hoge kosten. Dat geld is er meestal niet!

Volledige terugkeer

Mercy Ships opereert sinds een paar jaar vrouwen die lijden aan VVF op haar schepen en heeft sinds begin 2005 een permanent ziekenhuis in Freetown, Sierra Leone, (Aberdeen Clinic & Fistula Centre) waar we vrouwen met VVF helpen. Gratis! Om hun een nieuw leven te geven en een nieuwe kans in de maatschappij. Behalve de medische ingreep begeleiden we de vrouwen en helpen hen ermee om hun waardigheid te herstellen. We bereiden hen voor op een volledige terugkeer in Afrikaanse maatschappij. Bij een eventuele nieuwe zwangerschap kunnen ze in een ziekenhuis bevallen door middel van een keizersnede. Mercy Ships probeert de kosten voor die keizersnede ook voor haar rekening te nemen.

Vervolgens steken we de vrouwen helemaal in het nieuw als ze na de VVF-operatie het ziekenhuis verlaten. Zo zien we vaak een timide, onzekere vrouw het ziekenhuis inkomen, en verlaat een zelfbewuste jonge vrouw het hospitaal. Een vrouw die de uitdaging van het Afrikaanse leven weer aan kan. Dit door één operatie én een nieuwe jurk!

Uitgestoten als een melaatse

Kleren maken de vrouw

Alle kosten van de operaties en de begeleiding worden betaald door giften van particulieren en bedrijven. Ook de jurken die we de vrouwen aanbieden na de operaties betalen we zelf. Voor maar € 15 laten we in Sierra Leone een jurk en hoofdtooi maken, inclusief de stof. Totaal zullen we dus, bij 500 levensveranderende operaties per jaar, € 7500 per jaar nodig hebben voor de jurken om vrouwen 'in het nieuw' aan een nieuw leven te laten beginnen. Helpt u mee door middel van dit kraamvrouwenproject deze vrouwen in Afrika hun waardigheid terug te geven?

Met operatie en nieuwe jurk weer vertrouwen in de toekomst

* Los van eventuele giften is het goed om bekend te zijn met de ellendige situatie waarin deze vrouwen zich bevinden. Hen opdragen in uw gebed kan hun last verlichten.

Bijzonder kenmerk van dit project is dat het al jaren wordt uitgevoerd door vrijwilligers uit tal van landen, die zich voor lange periode beschikbaar stellen. En dat desondanks op een hoog professioneel niveau wordt gewerkt met goede voorzieningen. De vrijwilligers worden onderhouden door eigen thuisfront-sponsors. Al uw giften komen dus rechtstreeks ten goede aan het doel!

Eventuele giften kunt u storten op: GIRO 3109280 t.n.v. Newbornlife te Zuidlaren.

Steunen

*Als diaconie kun je dit project onder de aandacht brengen in het kerkblad en als collectiedoel.
*Voor gezinnen in uw gemeente die een kind verwachten kan het ook een suggestie zijn om door het plaatsen van een spaarpotje tijdens de kraamdagen een bijdrage te leveren aan het leven van deze vrouwen. Voor de ouders en hun gasten een mogelijkheid om te geven aan een toepasselijk doel.
*Gemeentelieden kunnen zich aanmelden als vrijwilliger voor ondersteuning in PR-activiteiten (coördinatie van kraamspaarpotjes e.d.).

Meer informatie is te vinden op www.newbornlife.nl. Project van Mercy Ships (www.mercyships.nl) of te ontvangen via Janneke en Harmanus Venema, Zuidlaren (050 – 4092529 / venegoed@planet.nl)



Diaconaat

Thuishuis - een doorbrekend woonconcept

Oude woonvormen herontdekt door de WMO

Dirk-Albert Prins



Een van de grootste problemen in onze samenleving is eenzaamheid. Dit kan een gevolg zijn van een onderliggend probleem (gering inkomen wat leidt tot isolatie, schulden die ook de privé-contacten vertroebelen, beperkte mobiliteit mogelijkheden), eenzaamheid kan ook leiden tot problemen. Psychosomatische klachten, depressies, compensatiegedrag in verslavingen e.d. Alle reden om over deze problematiek fundamenteel na te denken.

Opvallend is dat in onze samenleving het wonen minder belangrijk lijkt te worden in het kader van sociale contacten. Steeds vaker zijn het niet de burens waar veel contact mee is, maar familieleden, collega's, vrienden en zeker ook kerkleden. Nu de mobiliteit groter is geworden, en mensen vaker verhuizen, wordt de band met de mensen in de straat steeds anoniemer. De burens zijn er alleen voor noodgevallen en om geen ruzie mee te krijgen. De sociale contacten bevinden zich verderop in de plaats of in het land. Zolang de agenda vol is en de mogelijkheden voor mobiliteit groot zijn is dat geen probleem. Maar als de agenda leeg raakt en de contacten die ver weg wonen moeilijker te bereiken zijn kan de eenzaamheid toeslaan. Dit kan enorm worden versterkt wanneer de partner wegvalt. Zeker wanneer blijkt dat de contacten vooral werden gedragen door die partner. Binnen de kerken is dit probleem minder groot, vanwege het onderling omzien in wijken e.d. Maar ook zeker bij kerkmensen komt het probleem van eenzaamheid voor. Ook kerkmensen worden steeds mobieler en

de contacten vluchtiger. Met de vergrijzing op komst doen kerken er goed aan zich in dit onderwerp te verdiepen.

Socialer wonen

Tijdens de CDC van 2005 werd al een pleidooi gehouden voor het creatief nadenken over socialere woonvormen. Dit tegen de beweging van privacy-gerichtheid en individualisering in! Want helaas werkt het denken in onze maatschappij en onze kerk eenzaamheid in de hand. 'Als je het alleen niet trekt heb je gefaald! Als individualist is je privacy toch heilig?! Vrijheid blijheid! Drukke agenda's staan omzien naar elkaar in de weg!' Alleen voor mensen met een handicap, een chronische ziekte of een bejaarde leeftijd vinden we het geaccepteerd om niet alleen te kunnen wonen. Alleen kunnen zijn is de norm.

In onze samenleving zijn op financieel en huisvestingsgebied voldoende vangnetten, denk aan WWB-uitkering, huurtoeslag e.d., het probleem zit vooral op emotioneel vlak. Daarvoor zijn alleen lapmiddelen die de kern van het probleem niet aanpakken.

Ook bij kerkmensen komt eenzaamheid voor

Opvang in de Bijbel

Een mooi bijbels gegeven is de positie van de weduwe in dit onderwerp. Zij staan symbool voor een economisch zwakke groep uit die tijd. In veel culturen is dit nog steeds het geval. Een opvallende zin in de Bijbel die richting

kan geven in het denken over dit onderwerp is 1 Tim 5:16: "Als een gelovige vrouw weduwen in haar familie heeft, moet zij die zelf ondersteunen en niet de gemeente met de zorg belasten. Dan kan de gemeente voor weduwen zorgen die alleen staan." Een alleenstaande (weduwe) is niet direct de zorg van de gemeente. Het eigen netwerk (familie en vrienden) is eerst aan zet. Een tussenvariant kan zijn dat enkelen uit de gemeente zich ontfemen over de alleenstaanden. In de tekst werpt een gelovige vrouw zich op als opvangadres voor weduwen. Hou deze variant eens in gedachten voor de rest van dit artikel. De weduwen die vervolgens buiten de boot vallen en geen eigen vangnet hebben, mogen Gods hulp verwachten via de gemeente. Deze tekst vraagt uiteraard om een vertaling naar onze tijd. Weduwen zijn niet altijd de zwakkeren in de samenleving. Meer groepen zijn te definiëren: studenten, alleengaanden, weduwnaars, mensen met psychiatrische moeiten. Denkend vanuit het begrip eenzaamheid gaat het niet zozeer om je persoonlijke status, maar om je omstandigheden.

Woonvarianten

Man of vrouw, jong of oud. Voor ieder die ervaart dat alleen wonen leidt tot eenzaamheid is het goed om met elkaar na te denken over alternatieven. Zo zijn er kangaroe-woningen, of meergeneratiewoningen. Ook zijn er studentenhuizen, aanleunwoningen en huizenblokken met een centrale tuin. Er komt

zelfs een 'complete' seniorenstad. Allemaal vormen die meer of minder een bijdrage kunnen leveren aan het vraagstuk rond eenzaamheid. In het volgende gedeelte van dit artikel

Alleen kunnen zijn is de norm

een voorbeeld van een nieuwe variant welke is overgenomen uit de nieuwsbrief WMO. Let er hierbij wel

op dat niet alleen bejaarden met dit probleem kampen.

Thuishuizen

Het nieuwe concept 'Thuishuis', een woonvorm voor eenzame ouderen, staat op het punt om door te breken. Zes initiatieven in het land bevinden zich in een vergevorderd stadium. (de naam thuishuis blijkt ook door kinderopvangorganisaties te worden gebruikt, dit wordt hier nadrukkelijk niet bedoeld)

Wat is een Thuishuis?

"Het is eigenlijk een soort studentenhuis voor ouderen. Niks moet, alles mag. Op een leuke manier oud worden." Zo omschrijft Jan Ruyten, directeur van organisatie Thuis in Welzijn te Woerden het concept 'Thuishuis'. Een Thuishuis is een huis waar ouderen met

Voor ouderen die niet in eenzaamheid willen wonen

een smalle beurs samen met leeftijdgenoten zelfstandig kunnen wonen. Vrijwilligers ondersteunen hen waar

gewenst. Het huis is bij uitstek gericht op ouderen die niet in eenzaamheid willen wonen, maar wel waarde hechten aan privacy. Vrijwilligers runnen het huis. Zij zorgen onder andere voor aandacht voor de ouderen.

Professionals zijn er ter ondersteuning van hulp van familie en vrijwilligers. Het Thuishuis draait om participatie van mensen, zowel van de oudere bewoners als van de vrijwilligers en past daarmee binnen de doelstel-

ling van de Wmo. Ook zijn buurtbewoners welkom. Dit sluit aan bij de doelstelling van de Wmo om sociale samenhang en leefbaarheid in buurten te vergroten. De vijf tot zeven ouderen delen de voordeur, maar hebben voldoende eigen ruimte. Activiteiten vinden plaats als bewoners dit willen. Er is een ideaal van gezamenlijk eten, maar natuurlijk alleen als mensen het willen', aldus Jan Ruyten. Het streven is naar een leefruimte van 80-100 m² per persoon, een gezamenlijke keuken, hobbyruimte en logeerkamer(s).

Hoe staat het ervoor?

Op drie plekken is al een haalbaarheidsonderzoek gedaan, namelijk in Eindhoven, Boxmeer en in Amsterdam. In Eindhoven is een groep van 19 vrijwilligers opgeleid en al actief in de buurt. Er zijn op diverse andere plekken in het land ook concrete initiatieven, zoals in Nieuwerkerk a/d IJssel, Amsterdam Zuidoost, Cuijk, Lith, Woerden en Ronde

Venen. Deze initiatieven lopen, twee zijn in voorbereiding. Nog nergens is een huis open, maar de eerste opening staat voor de deur.

De vrijwilligers die voor de Thuishuizen actief zijn, werken 'out-reaching'. De vrijwilligers leggen verbindingen tussen bestaande initiatieven van bijvoorbeeld welzijnsactiviteiten voor ouderen. Ze luisteren naar de behoeften van de ouderen en ondersteunen eenzame ouderen met het ondernemen van activiteiten. Zo krijgen ze ook zicht op potentiële bewoners voor een Thuishuis. Zij krijgen veel signalen binnen rond de behoefte aan voorzieningen op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Deze signalen geven zij af aan hun coördinator, die dat doorgeeft aan relevante organisaties die daar hun voordeel mee kunnen doen.



Adresgegevens

Diaconaal Steunpunt

www.diaconaalsteunpunt.nl

diaconia@gbouw.nl

Tel. 038-4270480

Postbus 499

8000 AL Zwolle

Telef. avondspreekuur

dinsdag 19.00-20.00 uur

ook via 038-4270480

Bezoekadres

Burg. Vos de Waelstr. 2

Fax 038-4270401

Diaconaal consultant

Dirk-Albert Prins

Diaconaal Steunpunt

Wetenswaardigheden

Bijeenkomsten en bestuurswerk

Dirk-Albert Prins

In deze rubriek enkele wetenswaardigheden voor diakenen. Aandacht voor bijeenkomsten rond mensen met een beperking en een vooruitblik op de CDC. Ook aandacht voor een bestuursvacature bij De Driehoek.

Hoezo Beperkt? Bijzonder Geliefd!

In april en mei vinden op drie dinsdagavonden de uitgestelde bijeenkomsten rond gemeenteleden met een beperking plaats. De bijeenkomsten zullen plaatsvinden op: 22-april in Assen, 13-mei in Amersfoort en 20-mei in Rotterdam. Meer informatie en aanmelden via: www.diaconaal-steunpunt.nl

In de praktijk blijkt dat er in de afstemming tussen deze leden en de gemeente nog best wat kan worden verbeterd. Dit geldt ook voor het contact met de ambtsdragers. De aandacht die wordt gegeven, sluit die aan bij de behoeften? Is het waar dat in de kerk te weinig aandacht is voor mensen met een verborgen handicap? Zolang hiertussen een spanningsveld bestaat is het een onderwerp dat de aandacht van de ambtsdragers verdient, in dit geval dus zeker ook van de diakenen. Hoe ga je als ambtsdragers goed om met dergelijke broeders en zusters? De kerk is bij uitstek de plek waar mensen met meer of minder beperkingen zichzelf mogen zijn, opgenomen in een hecht geheel, allen levend uit onverdiende genade.

Landelijke Diakendag - CDC

Ieder jaar vindt de landelijke diakendag (GKv) plaats, beter bekend als CDC. Op 7 juni alweer voor de 116^e keer. Deze keer zal uitvoerig en diepgaand aandacht worden be-

steed aan de gaven/talenten/competenties van diakenen. Wat houdt het ambt tegenwoordig in en wat heeft een diaken nodig om in deze tijd het ambt goed te kunnen vervullen? De basis voor deze dag is het rapport dat is geschreven

Wat heeft een diaken nodig om in deze tijd zijn ambt goed te kunnen vervullen?

op basis van een onderzoek onder diaconieën. Veel diaconieën hebben hier aan bijgedragen. Alle reden dus om 7-juni vast te reserveren! Jullie zijn dan van

harte welkom in Zwolle-West. In het nieuwe kerkgebouw van Stadshagen. Meer informatie volgt uiteraard, maar aanmelden is al mogelijk! (uiteraard via de website)

De Driehoek

Diaconaal kun je niet alleen zijn door het concrete 'doen'. Het is ook niet nodig om allerlei nieuwe initiatieven te ontplooiën en organisaties op te richten. In de ondersteunende zin kun je een belangrijke bijdrage leveren. Zo is er heel wat bestuurskracht nodig om de bestaande initiatieven te continueren.

Stichting De Driehoek heeft ruimte voor enkele nieuwe bestuursleden. Heb je affiniteit met psychosociale problematiek, vind je het belangrijk dat hier christelijke hulp voor is? Dan is dit een kans om daar een bestuurlijke bijdrage aan te leveren. Uiteraard kun je deze mogelijkheid ook onder de aandacht brengen bij een geschikt gemeentelid. Voor meer informatie: www.dedriehoek.nl/page/72.

